

Mezinárodní a české azylové právo

Bc. Sošková Markéta

Oponentka: JUDr. Věra Honusková, Ph.D.

1. HODNOCENÍ ZPRACOVÁNÍ TÉMATU, HODNOCENÍ OBSAHU A STRUKTURY PRÁCE (vyplňujte číslicí na škále 1 – 2 – 3 – 4, tj. výborně – velmi dobře – dobře – nedostatečně)

- 1.1. Vymezení a zaměření práce 2
- 1.2. Schopnost zpracovat téma do hloubky a v relevantním kontextu 4
- 1.3. Míra korespondence mezi stanovenými cíli a výsledky práce 3
- 1.4. Logická struktura práce 4
- 1.5. Adekvátnost použitých metod a způsob jejich použití 3
- 1.6. Výběr pramenů a literatury ke zvolenému tématu 4
- 1.7. Jasně, přehledně a logicky formulované závěry práce 4

Autorka si vybrala nesmírně obtížné téma. Z hlediska ukotvení problematiky vidím problém především v používání pojmů azyl a uprchlictví. Autorka v práci hovoří o udílení azylu, avšak má na mysli oblasti uprchlictví. Víím, že jsou dané pojmy na úrovni evropského práva mnohdy slučovány, ale ne vždy, a i evropské právo vidí rozdíly. Azylem je nutno rozumět vnitrostátní volnostní oprávnění státu, kde z hlediska mezinárodněprávní odpovědnosti stát za případné neudělení není nikterak odpovědný ostatním státům, zatímco v případě neplnění povinností plynoucích z Úmluvy o právním postavení uprchlíků odpovědný ostatním smluvním státům je.

Autorka si nestanovila výzkumnou otázku, ani cíle práce. To je nedostatek zejména pro ni, neboť skrze výzkumnou otázku by bylo možné se vypořádat s konkrétním úsekem problematiky a do hloubky jej analyzovat. Ale opakuji, že téma je velmi obtížné a již na počátku měly být tyto aspekty řešeny.

Za velké pochybení považuji to, že autorka nevyužila zahraniční zdroje. Jí zpracovávané téma je předmětem tisíců publikací a článků. Alespoň základní díla (např. autoři J. Hathaway, G. S. Goodwin-Gill) využita být měla. Předpokládám, že diplomantka anglicky hovoří, ježto nejméně jeden z použitých zdrojů je v anglickém jazyce.

Za zcela nedostačující považuji strukturu práce. Autorka se v takto nazvané práci měla věnovat analýze konkrétních problémů, nebo alespoň popisu (pouze) relevantních instrumentů. Navíc se věnuje pouze některým instrumentům a není jasné, proč si vybrala je.

Závěry nesplňují kritéria na ně kladená.

2. HODNOCENÍ FORMÁLNÍ STRÁNKY PRÁCE (vyplňujte číslicí na škále 1 – 2 – 3 – 4, tj. výborně – velmi dobře – dobře – nedostatečně)

2.1. Úroveň příloh práce (tabulky, grafy, schémata apod.) 2

2.2. Úroveň poznámkového aparátu a dodržení citační normy 3

2.3. Jazyková a stylistická úroveň práce 4

Za zajímavé považuji případové studie (domnívám se, že to měla autorka pod názvem studiové případy na mysli). Upřednostnila bych jen hlubší rozbor.

Jazyková a stylistická úroveň práce je velmi slabá, obsahuje chyby, nedokončené věty. Místy není práci rozumět.

Práce působí (dovolím si příměr) jako nedokončené puzzle, které je navíc smíchané z více obrazů. Autorka se věnuje jen některých aspektům, jiné - pro práci základní - opomíjí. V některých, z hlediska problematiky poměrně okrajových, úsecích se věcí zabírá do hloubky a vypadá to, že problematice rozumí, v jiných je vidět naprosto základní neporozumění.

Práci k obhajobě nedoporučuji. Zdůvodnění rozepíšu v následující kolonce.

Podotýkám ale znovu, že jde o téma nesmírně obtížné na teoretické zpracování, vyžadující důkladné studium pramenů a schopnost analýzy a vlastního úsudku.

Předesílám, že jsem dlouho přemýšlela nad tím, jaký standard práce je možné vyžadovat od studentky, která nestuduje právo, a přesto píše práci zaměřenou na právní problematiku. Dospěla jsem k závěru, že práce nenaplňuje ani minimální standard, který bych očekávala, a zdůrazňuji, že tento minimální standard v sobě neobsahuje analýzu, spokojila bych se s prostým popisem a logickou osnovou. Níže uvádím své připomínky.

1. Práce je na mnoha místech nesrozumitelná, a to jak jazykově, tak věcně.

Práce by si zasloužila jazykovou korekturu (vč. anglického resumé). Obsahuje řadu chyb, nedokončených vět. Jde o práci kvalifikační, autorka jí zakončuje vysokoškolské studium. Není možné, aby měla takto nízkou úroveň.

Co se týče věcných problémů, uvedu několik příkladů. Kupříkladu již na s. 10 autorka říká: "Z práce bude zřejmé, že nejdůležitější oblastí používání správního uvážení v rámci azylové procedury je udělování mezinárodní ochrany". Pominu výhradu, že věta není ukončena tečkou. Věta ale nedává smysl. V rámci azylové procedury je (či není) udělována mezinárodní ochrana, není zde žádné jiné řízení. V tomto řízení je správní uvážení použito pouze v § 14, a to v kombinaci s neurčitým správním pojmem. Autorka se v uvedené větě dopustila hned několika chyb. V předcházejících větách se vyjadřuje k otázce integrace, avšak chápe ji zcela nesprávně. Říká zde, že se evropské země staly ze zemí emigračních zeměmi imigračními, a "Tyto jsou tak poprvé konfrontovány s problémem integrace. Z tohoto důvodu se stala problematika azylu a cizineckého práva velmi důležitá. Vzhledem k tomu, že nás tyto „proudy“ budou čekat i v budoucnu, je to důvodem pro zpracování právě tohoto tématu." Ano, určitě se problematika azylu a cizineckého práva stala důležitou. Ale nás, pokud zůstane současná právní úprava, žádný "proud" nečeká. Jsme zemí, která nemá vnější hranice, a osoby, které žádají o mezinárodní ochranu, se k nám téměř nedostanou. Téma azylu a uprchlictví je v kontextu ČR z hlediska integrace marginální. U prvního odstavce kapitoly věnované mezinárodnímu azylovému právu (jde ve skutečnosti o právo uprchlické) autorka správně hovoří o tom, že současné mezinárodní právo je založeno v oblasti uprchlictví především na principu non-refoulement. Navazuje pak tím, že neexistuje povinnost odpovídající čl. 14 Všeobecné deklarace lidských práv. Zde si autorka odporuje, neboť již výše hovoří o tom, že žádné takové právo neexistuje, že jde o právo vyhledat a požívat, nikoli získat. Odstavec zakončuje větou "Státy tedy musí umožnit každému vstup na svá území." Toto a) z odstavce nevyplývá, b) takto formulováno není správně. Autorka musí být schopna napsat věcně správný odstavec. Rozumím tomu, že autorka není právníčkou. Pokud se ale odhodlá k psaní práce, která je na právu založena, musí do jeho tajů proniknout a nesmí mít v práci takového chyby. Jiným příkladem je věta "Ženevská úmluva obsahuje specifická výkladová pravidla, která v případě nejasností musí být vykládána ve prospěch humanitárního účelu." Či "Úmluva stanovuje taxativně podmínky, které vyměňují neplatnost osoby, která nenaplňuje osobu uprchlíka".

2. Nejsem si také jistá, zda chápu způsob citací. Autorka kupříkladu cituje moji práci, odkazuje na s. 11 s tím, že tam uvádím, že v Úmluvě o právním postavení uprchlíků "lze najít tři druhy ustanovení, které se vztahují k definici uprchlíka". Dívala jsem se do publikace, ale nic takového na s. 11 (a tedy patrně ani jinde, pokud ovšem neměla autorka na mysli tři části definice uprchlíka, o nichž tam ale nehovořím) neuvádím. Nemluvě o tom, že mě autorka přejmenovala (jmenuje se Honusková, nikoli Honusová), stejně jako kolega Hamulák není Humulák.

3. Práce nevyužívá v podstatě žádnou zahraniční literaturu. To u takto nazvané práce není možné (proč se autorka nevěnovala pouze českému kontextu? Práce mohla být výrazně lepší.). Z české literatury také vychází z omezených zdrojů.

4. Autorka do práce začlenila řadu informací souvisejících s tématem práce jen vzdáleně, osnova není zvolena vhodně. Hlavním problémem podle mě nicméně je to, že neměla výzkumnou otázkou, která by ji napomohla vytvořit osnovu práce. (Sama autorka nemá jasno v tom, co vlastně v práci zjišťuje, když na s. 23 píše "Pro naši práci bude stěžejní Cesační klauzule." Toto prohlášení je zcela mimo rámec práce a je otázkou, zda je vůbec do této práce určeno.).

5. Diplomantka tak v kapitolách věnovaných mezinárodnímu právu popisuje jednotlivé instrumenty, vždy v rozsahu několika málo odstavců bez hlubší analýzy, nevěnuje se více ani rozboru definice uprchlíka, v kapitolách věnovaných evropskému právu se zaměřuje na popis historie, nevěnuje se analýze důležitých evropských instrumentů (tzv. kvalifikační směrnice, Dublinského nařízení). Zcela chybí judikatura.

6. V kapitole věnované azylovému právu v České republice se autorka zcela vyhnula ust. § 12 zákona o azylu. Není mi jasné, jak je to možné, když svoji práci na uvedené téma zaměřuje! Navíc podkapitoly uvádí větou "V následujících podkapitolách si proto vyjasníme z jakých důvodů se azyl převážně poskytuje.", ale jednomu z poměrně častých důvodů se vůbec nevěnuje. Zcela také pomíjí otázku doplňkové ochrany. Naopak se věnuje pobytu cizinců a problematice občanství. Ani její cíl "podat ucelený pohled na problematiku azylu de lege lata" tak nemohl být splněn.